Lastbilur í knús í Hvalvík

Førarin á hesum bilinum var serstakliga heppin, tá hann rendi á ein bil frá OCD í morgun. Bilurin stó›, illa frágingin, í myrkri omanfyri bátahylin í Hvalvík
Mynd: Thorberg Johannesen

Ta› kundi enda› heilt gali› í Hvalvík í morgun tá ein koyrandi lastbilur rendi upp í reyvina á einum, sum ein førari hev›i sett frá sær á almennum vegi. Frásetti bilurin var illa frágingin og sást illa í dimmalættingini, og tí var førarin, sum rendi á, sera heppin ikki at fáa størri ska›a

Sveinur Tróndarson

Ta› var stutt fyri klokkan níggju í morgun, at lastbilurin kom koyrandi su›ureftir framvi› Hvalvík uttan at varnast trailaratrekkjaran, sum stó›, sera illa frágingin í bølamyrkri, beint omanfyri bátahylin í Hvalvík.

Á›renn hann vardi hirdi førarin lastbilin upp í reyvina á trailaranum og ikki kann sigast anna› enn, at hann var stak, stak heppin, at hann ikki fekk stórska›a av óhappinum. Tá sjúkrabilurin kom á sta›i› var ma›urin lagdur á børu og koyrdur á Landssjúkrahúsi› til eftirlit fyri pínu í nakkanum.

Sum skilst á eygnavitnum, so var lastbilurin, sum rendi á, ikki tann fyrsti, sum var um ein háls av trailaranum. Ein ma›ur, sum vit tosa›u vi› greiddi frá, at fleiri a›rir bilar høvdu veri› nær vi› at renna á frásetta lastbilin. Tann eini teirra kom skoytandi eftir vegnum, tá hann bremsa›i, og ta› var um hár gjørt, at hann hirdi bilin upp í reyvina á trailaranum.

Ta› má sigast vera serstakliga illa umhugsa› av føraranum, sum setti trailaran frá sær, ikki at seta ávaringartr‡kantar, ljós ella bara okkurt, sum kundi geva eina ábending um, at har stó› ein bilur. Ongar gøtulyktir eru á hesum strekki, og veggurin aftanfyri er kolasvartur. Tí er henda døkka bakgrund vi› til at fjala bilin enn betur.

VI‹MERKING

Nú er ovbo›i› - avger›in má takast í Føroyum

Brævi› frá forsætisrá›harranum er ein sera stór provokasjón og ein ni›urger› av øllum føroyskum sjálvst‡risstrí›i. Hartil er hetta sjálvsagt ein ni›urger› av øllum tí arbei›i, sum landsst‡ri› hevur gjørt í fullveldismálinum. Hetta er ein sta›festing av, at vit noy›ast sjálvi at taka fullveldi í Føroyum.

Høgni Hoydal
Landsst‡risma›ur í sjálvst‡rismálum

Innihaldi› í brævinum frá forsætisrá›harranum má afturvíst umgangandi. Annars hava vit sagt frá okkum tjó›arrættindini og hava slept allari okkara samrá›ingarstø›u og søguliga møguleikan at vinna okkum fullveldi.

Í brævinum sigur forsætisrá›harrin seg hava avtala› ví›ari gongdina vi› løgmann á einum fundi tann 5. november 2000.

Hetta er ikki rætt. Løgma›ur hevu bert tosa› óformelt vi› Poul Nyrup Rasmussen og hevur greitt honum frá n‡ggju fullveldisætlan landsst‡risins. Hetta vi› tí endamáli at fáa eina avtalu vi› donsku stjórnina um, at vit sjálv avrigga heimast‡rislógina innan ásett áramál, lóggeva sjálv á øllum økjum, minka blokkin burtur og sta›festa okkara fullveldi, tá vit ynskja.

Sjálvur tosa›i eg vi› Poul Nyrup Rasmussen í Reykjavík tann 6. november, har eg seg›i honum greitt:

t At vit ikki samráddust longur, tí danska stjórnin ikki vi›urkennir samrá›ingargrundarlagi›.

At vit nú sjálv løgdu fullveldisætlanina til rættis og hildu fólkaatkvø›u.

t At eg vóna›i, at stjórnin fór at gó›kenna eina avtalu um framfer›arháttin.

t At ongar útmeldingar áttu at vera til pressuna, fyrrenn ivamál vór›u avgreidd, tí ta› fór bert at skapta ótryggleika.

Seta kílar í

Tí kann eg heldur ikki tulka hetta brævi› ørvísi enn sum eina roynd at seta kílar ímillum samgonguflokkarnar.

Hetta skal eisini síggjast í tí ljósi, at hann tosar beinlei›is um n‡ggjar skipanir innanfyri ríkisfelagsskapin og um sjálvst‡rislóg, sum jú er ein beinlei›is stu›ul til andstø›uflokkarnar í Føroyum.

Fyrispurningarnir frá Jóannesi Eidesgaard til bæ›i forsætisrá›harran og til Ríkisumbo›smannin eru sjálvsagt li›ur í hesi somu royndini at rógva innaftur undir danskan statsrætt, har vit als ongi rættindi hava.

Fullveldi einasta lei›

Vi› brævinum frá Poul Nyrupi, er enn einafer› skori› út í papp: At uttan fullveldi, er als ongin broyting í statsrættarligu og fólkarætarligu stø›u Føroya. Uttan mun til um ta› ver›ur rópt n‡skipan, sjálvst‡rislóg ella okkurt heilt anna›, so er hetta bert smyrsl. Tá liggur alt vald og allur avger›arrættur hjá donskum myndugleikum. Hann sigur í brævinum:

»Færøernes statsretlige og folkeretlige status vil med andre ord være unændret, dvs. som vi kender den i dag. Hvis den færøske befolkning på et tidspunkt i fremtiden træffer beslutning om at ville udtræde af riget, vil det således efter grundloven være nødvendigt med et samtykke fra regeringen og Folketinget på dette tidspunkt.«

Hetta er júst ta›, sum løgma›ur, undirrita›i og Helena Dam á Neystabø hava sligi› rimmarfast, ikki kann gó›takast, tí so eru vit ikki vi›urkend sum ein tjó› vi› sjálvsavger›arrætti.

Stø›an er grei›

Tí er ongin ivi um, at forsætisrá›harrin roynir at sleppa sær undan tí grundarlagi, sum hann longu hevur vi›urkent í samrá›ingartilgongdini. Nevniliga, at vit samrá›ast á fólkarættarligum grundarlagi vi› grundarlagi í sjálvsavger›arrættinum hjá føroysku tjó›ini.

Hetta er ta›, sum alt okkara arbei›i byggir á:

t Vit hava eina púra grei›a samgonguavtalu, sum sigur, at føroyingar eru tjó›, Føroyar eitt land og at fullveldi› skal útinnast í verki.

t Vit hava í bankaavtuluni frá 10. juni 1998 fingi› eina undirskrivt frá donsku stjórnini um, at vit skulu samrá›ast um ein fullveldissáttmála og eina lagaliga skiftisskipan.

t Vit hava eina grei›a løgtingssamtykt frá 3. oktober 1998, sum sigur, at landst‡ri› skal samrá›ast um ein sáttmála, i› skipar Føroyar sum eitt land vi› fullveldi.

t Í okkara sáttmálauppskoti, sum danska stjórnin bant seg til at samrá›ast um tann 17. mars 2000, stendur í sjálvum innganginum, at hetta byggir á ómissiliga sjálvsavger›arrættin hjá føroysku tjó›ini.

Vit taka sjálvi avger›ina

Tí má nú beinanvegin brævi› hjá forsætisrá›harranum greitt afturvísast.

Vit noy›ast sjálvi at brúka alla orkuna uppá okkara egnu fólkaatkvø›u. Vit noy›ast sjálvi at taka avger›irnar og leggja okkara egnu framtí› og okkara egnu skiftistí› til rættis.

Einasta roynd, i› kann gerast, er at fáa donsku stjórnina at gó›kenna okkara ætlan, um vit ikki sjálvi skulu bo›a ST frá hesum til av okkara eintingum.

Ta› er alney›ugt, at vit siga hetta púra greitt nú, tí fólk eru ørkymla› og hava brúk fyri púra klárum meldingum til tess at fullveldisætlanin kann fremjast.

VI‹MERKING

Sitatfusk og ósannindi frá Jens Paula Heinesen

Rolf Guttesen
15.12.00

Bóltandi og skramblandi, sum var ta› omanlop, kemur líkt og ólíkt, stórt og smátt, sitatir og lygnir, frustratiónir og snor frá yrkjaranum Jens Paula Heinesen í vambasí›ari grein í Sosialinum 5. December. Kloddut og illa skriva›, uttan nakran rey›an trá›. Her er alt leysakasti› skava› saman; ta› fór í eina blandimaskinu uttan sement, í sta›in fyri í eina makulaturmaskinu.

Hann boksar í eyst og vest, fimur á fótum sum Muhammad Ali, næstan. Langar út eftir sambandsflokkinum og javna›arflokkinum og øllum ø›rum skilagó›um fólkum, sum ikki hava lati› seg forblenda av politisku halastjørnuni, sum í dag er Mó›ir Teresa, Willliam Heinesen, Jørgen Frants Jacobsen og ein JPH (???). Er hetta Jens Pauli Heinesen sum siterar Jens Paula Heinesen sjálvan? Beint aftaná Platon? Ikki sørt ósmœ›i›. Sitatir hava sjáldan naka› própvvir›i. Og slettis ikki her. Tí hetta eru »klipt« sitatir, sum ver›a misvísandi, kanska beinlei›is lygnir. Hetta sømir seg ikki einum rithøvunda, sum vil vísa og siga okkum sannleikan. Lat meg taka eitt dømi:

JPH er sitatfuskari

JPH endurgevur Landt so-lei›is:»Tapperhed troer jeg ikke just at kunne rose dem for«. (Dem, altso føringum) leggur JPH aftrat. Hetta er ta› sum JPH fœr burturúr einari longri frágrei›ing um dygdirnar hjá føroyingum, i› sum heild er sera positiv. JPH vil fáa lesaran at trúgva, at Landt sk‡rdi føroyingar at vera »ræddiskítar«. Og hetta er ein stór lygn, harra Jens Pauli Heinesen!!!

Hvat skriva›i Jørgen Landt veruliga í bókini »Færøerne«, útgivin í 1800? Eg loyvi mœr tr‡ longri sitat, sí›u 245-46, fyri at fáa sannleikan fram: »Færøboerne ere i almindelighed smukke og velskabte, og føre en temmelig god legems- stilling. Kuløren på deres hår er forskjellig, og det er ikke let at sige, hvilken der er den meest fremherskende, uden det skulle være den brune; deres ansigts farve er sund rød og hvid,...«

Hann heldur fram: »Fruentimrene ere for det meste ret smukke og vel proportionerede. I henseende til indbyggernes sjele-evner, da ere de langt vittigere end man skulde vente det af så isolerede øeboere, men om de endog heri overgåe en stor del af de øvrige danske provintser, hvilket jeg ikke er langt fra at bekrœfte, så har de vistnok deres naturlige frihed at takke herfor, samt den lykke ved deres daglige arbejder at kunne i samqvem underholde hinanden med deres samtaler.«

Og so koma vit til or›ini, sum JPH klippur frá: »Tapperhed troer jeg just ikke at kunne rose dem for, men de kunne vel ikke så stort fortœnkes i, om de, ifald de såe nogle fjender for sig, om de, siger jeg, som uøvede og uden våben at forsvare sig med, helst søgde deres skjerm imellem fjeldene«. Eg kundi hildi› fram. Landt skrivar nógv um dygdirnar hjá føroyingum, men eisini um l‡tir, har hann nevnir brennivín, øvund og sleyg. Hann sigur eisini: »De ere religiøse og anstœndige ved deres gudstjeneste«, ...»Fredelige og enige leve de for det meste med hinanden«...»Gœstfrie ere de alle efter deres lejlighed«...»Lykkelige ere disse øers beboere ved deres nøjsomhed«...»Ja, medlidende og godgjørende ere færøboerne«....»Redelige ere de i handel og vandel imellem dem indbyrdes«...»Redelighed, hjælpsomhed og godgjørenhed...«

Ni›urstø›an kann bert vera, at hetta er ein ma›ur, sum ber føroyingum alt gott.

Her kemur manglandi trúvir›i› hjá JPH klárt fram. Ein danskur prestur, sum næstan bara hevur gott at bera føroyingum, ver›ur krongla›ur solei›is, at lesarin kanska heldur, at Landt bara seg›i, at føroyingar vóru nakrir "Ræddiskítar". Jens Pauli Heinesen er sitatfuskari, so ta› ber at lygnini.

Undirmenniskju

Restin av greinini hjá hesum sannleiksvitni, er eitt langt álop á sambandsfólk og javna›arfólk, sum næstan ver›a sk‡rd undirmenniskju, tí har eru so fá skald og intellektuel. Jørgen-Frants, sum skriva›i fyri ca. 80 árum sí›ani, ver›ur drigin fram vi› sitatum, sum skulu prógva hesar frekleikar.

Eru skald, rithøvundar og onnur intellektuel betri samfelagsborgarar enn arbei›smenn, skrivstovufólk, dekkarar og sjauførar, sum »bara« gera sítt arbei›i. Ta› sœr so út, at intelligentsian landsst‡risma›ur í loysingarmálum.

JPH eigur ein heilan sekk vi› alver›sins sitatum. Hann fekk uppí nevan og stroyddi út á pappíri›, koyrdi tey burtur, sum vóru óhóskandi. Vi› tveimum sitatum, anna› 200 ára gamalt eftir Jørgen Landt, hitt 150 ára gamalt eftir Pløyen, kemur hann til ta› ni›urstø›u, ella hann heldur seg hava prógva›, at danskarar halda at føroyingar eru »Ræddiskítar, tjóvsvœtti og biddarar«. Og hetta er sjálvandi eisini galdandi í dag, sigur JPH.

JPH siterar seg sjálvan

JPH er ikki smáligur og ósmœ›in, tá hann fer í sitatsekkin at grópa. Her koma bœ›i Tacitus, Platon,

Jens Pauli Heinesen er aftur í eldinum í fullveldismálinum

í Føroyum í dag at kalla øll somul er farin uppí halleluja-kóri›. Dagarnir ver›a brúktir til rós og sjálvrós. Alt sum fyllir runt, skal hei›rast og kritikk-leyst forherligast. JPH tosar um at »skapa«. Hann hugsar bert um ta› at skriva skaldsøgur og tílíkt er at skapa. Er ta› at konstruera ein hekkutrolara, at sveisa stálplátur, at asfaltera veg, at skera flak, at bera postin út, at koyra bussin hjá Bygdalei›um osfr. ikki eisini at skapa samfelagsvir›i?? Ney›ugt, samfelagsgagnligt arbei›i, sum er skapandi arbei›i. Men summi í intelligentsiuni halda seg kanska vera av tí betra slagnum, vera yvirmenniskju. Tví fyri!!!

Umframt politisku andstø›una, so leggur pennasveiggjandi JPH eftir teknaranum Óla Petersen, tí hesin loyvir sœr at brúka sína karikaturlist til at fáa fólk at flenna í skellilátri at halastjørnuni í landst‡rinum og snórahundinum hjá honum. Óli skal bukast, tí hann ikki er her›aklappari saman vi› JPH og ø›rum intelligentsia-monnum á Parnassinum.

Tvœr klœntrasligar røddir

Sjálvt tvœr klœntrasligar røddir úr Danmark fáa av at vita. Ta› er intelligentsiuni ovbo›i, at føroyingar, sum ikki hava adressu í Føroyum, loyva sœr at hava eina meining um politisku vi›urskiftini í heimlandinum (eg kann av gó›um grundum ikki siga í fø›ilandinum). Men helst eri eg ov innbilskur, um eg haldi, at JPH hugsar um meg. Eg havi ongantí› havt "eitt sjúkligt hatur til tann eina mannin, Høgna Hoydal". Eg havi ongantí› skriva› um mannin, bert um landsst‡rismannin og tann politikk, hann agiterar fyri. Eg havi aldri nevnt hansara navn í nakrari grein ella vi›merking, tí ta› er hvørki fornavn ella eftirnavn ella persónin, sum eg havi loyvt mœr at kritisera. Eina og aleina politikkin, sum mœr ikki dámar og ikki trúgvi uppá. Politikkurin er ska›iligur fyri vanliga fólki›.

Men JPH er um at fáa ein propp, tí ikki øll eru farin uppí heilagu alliansuna millum reaktionera borgaraskapin og hart rópandi intelligentsiuna. Um teir, sum muta ímóti, brúkar han pen or› sum: hysteriskar smádreingir, Goebbels, fussarí, sera illa or›a› grenj, arketypisk ø›i. JPH hevur ikki sœ› ljótari skriving, eyknevni og øgiligar pástandir, esjar av kompleksum. Hetta eru øll hansara vœlvaldu, stílreinu or›.

Fullveldis-klikan man vera naka› skroypilig, tá so nógv or› ofrast uppá nøkur einslig lesarabrøv, i› ikki hava føroysk frímerki, sum loyva sœr at taka lut í or›askiftinum. Einsrœttingin er byrja›, bœ›i tann sjálvbodna og tann tvungna.

Annars orki eg ikki fyri hasum ovurfølsama og kleimuta rithøvunda-skrivarínum um oy›imarkargongd og veraldarskomm, um at skíta í egi› rei›ur, um at »vit liva undir hesum skammiligu vi›urskiftum«. Her er vissuliga eitt ilt eyga, sum einki gott kann sjá.

Tit skuldu skammast.

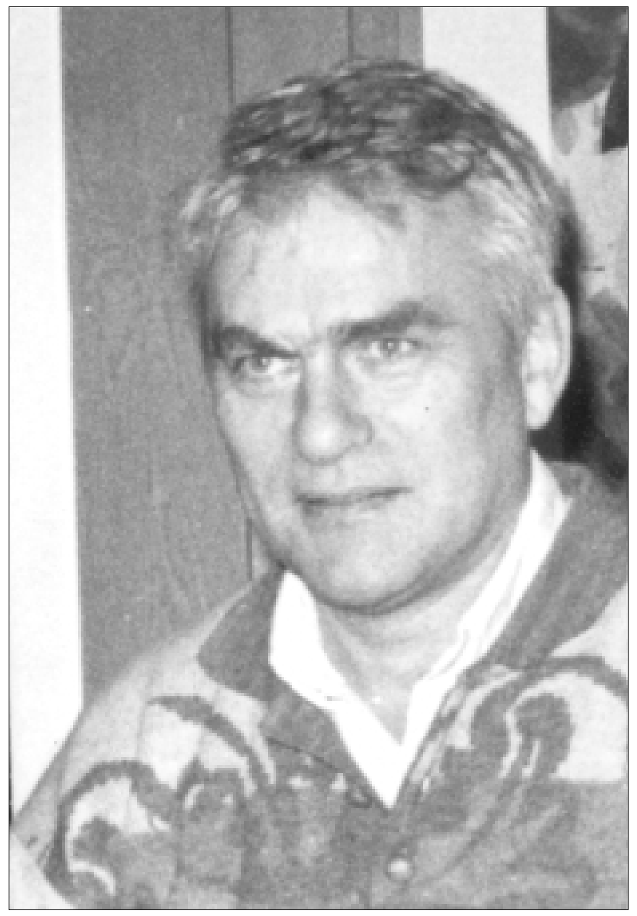

Rolf Guttesen: *Fullveldis-klikan man vera naka› skroypilig, tá so nógv or› ofrast uppá nøkur einslig lesarabrøv, i› ikki hava føroysk frímerki, sum loyva sœr at taka lut í or›askiftinum. Einsrœttingin er byrja›, bœ›i tann sjálvbodna og tann tvungna.*